

ERNEST UDINA

LA “CONSTRUCCIÓ D’EUROPA” A TRAVÉS DE LA PREMSA

En els darrers anys, i especialment des del 1988 o dos anys després del llibre blanc sobre el mercat únic europeu del 1993, s’assisteix en el món dels mitjans de comunicació en el marc eurocomunitari a una “revolució” de característiques encara poc mesurables.

Des que s’ha pogut comprovar que l’espai econòmic eurocomunitari o mercat únic pot ser realitat —tot i que els fets de l’Est durant el 1989 han introduït clars factors d’incertesa en la construcció eurocomunitària— l’allau de fusions, aliances, o simples col·laboracions d’empreses de mitjans de comunicació de masses és una realitat creixent, que respon a més a la progressiva emergència de noves tecnologies de la comunicació.

S’ha parlat molt en l’Europa dels Dotze d’espai econòmic i també d’espai social. Ara, espai informatiu o espai comunicatiu, sigui considerat autònomament o dins el dit espai cultural o espai d’identitat cultural, és un terme ja introduït i cada vegada objecte de nous i diversos estudis en torn d’aquesta nova realitat.

Tres vessants en l’estudi de la comunicació eurocomunitària

Paral·lelament a les noves articulacions que busquen les diverses

organitzacions professionals de periodistes en el marc de l'Europa comunitària, s'observa una forta irrupció dels estudis comunicatius eurocomunitaris al nivell de les universitats europees.

Aquests estudis, simposis, llibres..., poden classificar-se en tres grans apartats.

En primer lloc, les polítiques de comunicació, tant públiques (de la Comissió de la CE o dels governs dels Dotze) com privades (les esmentades fusions, aliances, col·laboracions, de les empreses de mitjans de comunicació).

En segon lloc, la constatació sociològica de l'emergència de la informació europea, i el seu divers tractament, en els diversos mitjans de comunicació.

En tercer lloc, i des del punt de vista global d'identitat cultural, la producció d'aquesta informació com a construcció social d'Europa.

És a partir d'aquest tercer punt, amb suport però del segon, com el següent treball vol definir el moment actual de la construcció europea (en la primera meitat del 1989), segons la mostra analitzada dels cinc diaris de Barcelona en el període febrer-maig 1989. Es tracta d'un treball que és la primera base per a altres aportacions del mateix tipus, sota la hipòtesi final dels mitjans de comunicació, i especialment la premsa, no simplement com a ressò sinó com a motor de la construcció europea.

La informació sobre l'Europa comunitària als cinc diaris de Barcelona

De l'1 de febrer al 31 de maig del 1989, han aparegut als cinc diaris d'informació general de Barcelona 447 informacions sobre l'Europa comunitària, publicades en un espai de dos o més columnes. S'han descartat totes les informacions corresponents a les eleccions europees i algunes sobre la presidència espanyola (en aquest cas, es comptabilitzen evidentment les informacions sobre reunions de ministres comunitaris a diverses ciutats espanyoles, però no els viatges de Felipe González pel fet d'exercir la presidència, entre d'altres). El motiu de no haver seleccionat aquest tipus d'informació és que per a l'objectiu d'aquest treball interessa mesurar com i quina és la informació europea habitual, no la generada per fets aïllats en el temps, com són la presidència espanyola o les eleccions europarlamentàries.

De l'anàlisi quantitativa i qualitativa (agrupar per temes específics les 447 informacions, ressenyar les diverses seccions dels diaris en

les quals apareixen, creuament de les diverses variables analitzades), es dedueixen les següents deu conclusions, en les quals també es contempen el número i qualitat d'informacions sobre el tema de les relacions Catalunya-CE o Europa comunitària (134 informacions als cinc diaris de Barcelona en la mostra analitzada), i el número i temàtica dels articles d'opinió sobre temes europeus, que són 66, més 20 articles d'opinió de temàtica eurocatalana.

1. La construcció europea és clarament dominada pel factor econòmic

La informació sobre l'Europa comunitària als diaris de Barcelona confirma la predominant construcció econòmica d'Europa. De les 447 informacions recollides en el període de la mostra (1 de febrer-31 de maig del 1989), 210 es refereixen en el títol i "lid" a temes econòmics, és a dir, un 47 per cent del total d'informacions.

Dins d'aquesta primera variable de temes econòmics, predomina absolutament tot el referent a la unió econòmica i monetària (i en ella, l'harmonització fiscal i de l'IVA), amb 69 informacions; temes de relacions exteriors econòmiques amb l'Est o amb EUA-Japó (incloent el tema d'Europa com a fortalesa econòmica) i altres relacions, amb 52 informacions; temes agrícoles, amb 25 informacions; temes d'infraestructura de transports, amb 20 informacions; fons estructurals, 19 informacions; i altres temes (temes econòmics en relació a la supressió de fronteres, inversions, indústries, laboral, directives...) amb 25 informacions.

Segons aquesta quantificació, pot observar-se com la informació econòmica comunitària ha superat aquells temps en els quals la principal informació europea era sobre l'Europa verda, sobre l'agricultura. Com a alternativa, apareixen dos grans temes. El primer, el "coll de botella" més important per a la construcció europea cara al mercat únic, com és la qüestió de la unió econòmica i monetària; el segon, les relacions econòmiques exteriors de la Comunitat. En la potència informativa d'aquestes relacions exteriors, hi pesa fortament la inesperada evolució a l'Est com a dada nova i imprevisible fa un o dos anys. Però cal assenyalar també que la sovintejada aparició del tema d'Europa com a "fortalesa econòmica" demostra el gran ressò que té la construcció europea del mercat únic en el món desenvolupat. Es confirmaria així, a través de les informacions de premsa, la coneguda tesi que les expectatives que el mercat únic desvetlla a l'estranger són tant o més grans que les que desvetlla en

l'interior dels Dotze.

II. La construcció europea és també política, però amb caràcter secundari respecte del factor econòmic

La segona variable analitzada fa referència a les informacions directament polítiques, 121 total, 65 d'elles aparegudes a la secció d'Internacional i 56 en les seccions de Política o d'Espanya (segons el diari). 21 d'aquestes 56 darreres informacions no parlen d'Espanya en relació amb la CE o a la inversa, sinó simplement de fets polítics comunitaris, cosa que indica una certa penetració de temes polítics europeus comunitaris (trobadres de caps de govern o d'Estat, Consells de Ministres comunitaris,...) en la secció de Política: el tema europeu, abans limitat a les pàgines d'Internacional quan es tractava de temes polítics o d'Economia quan es tractava de temes econòmics, va adquirint un dret propi en les seccions de Política, com si en informar de fets polítics comunitaris ja no s'abordés un tema exterior sinó "interior". Es trata, però, només d'una tendència.

De les 121 informacions directament polítiques, 45 són dedicades a contactes entre o declaracions de caps d'Estat o de govern (o de ministres i personalitats) dels Dotze en els quals predominen temes comunitaris (s'ha de notar aquí que es tracta de contactes bilaterals o altres però no de cimeres, ja que no n'hi ha hagut de febrer a maig, període analitzat); 43 són dedicades a relacions exteriors polítiques comunitàries, especialment l'Est i Centramèrica; i la resta, 23, a temes polítics diversos.

Una vegada més, com en l'anterior variable econòmica, es comprova com també, en el terreny polític, les relacions intracomunitàries superen per poc les extracomunitàries, fet que indueix a plantejar la hipòtesi d'un equilibri en la construcció europea, que es caracteritzaria doncs per la seva obertura al diàleg, contactes, acords, amb l'exterior. Aquests, però, són més econòmics (69 informacions) que polítics (43 informacions). Com també és ben superior el principal tema econòmic, la unió monetària, que el principal tema polític, els contactes entre governants o les declaracions d'aquests.

La informació eurocomunitària en la premsa diària de Barcelona confirma en conseqüència el gran domini de l'economia en la construcció europea, amb un 47 per cent de les informacions recollides, i la funció secundària de la política, amb un 27 per cent del total de les informacions. L'evolució, però, ha estat notable: si del quasi monopoli d'informació de l'Europa verda s'ha anat passant

els darrers anys a informacions concretes d'avenç europeu en la via indicada per l'Acta Única (en el cas analitzat la unió monetària i les relacions econòmiques exteriors com els dos grans temes), és previsible que el mateix desenvolupament de l'Acta Única vagi augmentant la informació política, en concret per la conferència intergovernamental que es reunirà a partir probablement de juliol del 1990, centrada en temes de reforma político-institucional.

Com a taca negra informativa cal situar l'escassa informació rellevant (a més d'una columna, com és el cas de l'anàlisi) que pertoca al Parlament Europeu, que conté 16 de les 23 informacions polítiques diverses ressenyades abans. Només en el cas de la lliure circulació de futbolistes i del dret de vot dels immigrants va haver-hi informació en aquests quatre mesos als cinc diaris analitzats (s'ha de tenir en compte que s'ha prescindit de tota informació o reportatge sobre les eleccions europarlamentàries). És observable, en canvi, que decisions o acords de l'Europarlament són publicades als diaris en breus o a una columna. En tot cas, el balanç és ben pobre si es comparés amb la quantitat d'informació que generen en els diaris analitzats els Parlaments nacional i estatal.

III. Progressiu protagonisme de la dita Europa dels Ciutadans en el procés de construcció europea

La dita Europa del ciutadans, o el procés d'integració europea no estrictament econòmic ni polític, té una considerable presència informativa. L'augment progressiu d'informacions referents a l'Europa dels ciutadans, indica que també en aquest terreny la construcció europea està en procés creixent. La progressivitat d'aquest augment, a falta de dades comparatives amb períodes anteriors, queda establerta en comprovar com del total de 447 informacions, 116 són dedicades globalment al tema de l'Europa dels ciutadans, només cinc menys que les dedicades a tema polític, el que representa un 26 per cent o més d'una quarta part del total de les informacions. D'aquestes 116 informacions, 93 es troben en les seccions de societat, i la resta en Economia: és notable la penetració de temes europeus en les seccions de societat, que pel seu mateix nom indiquen un cert protagonisme en la societat civil, de la no institucional sigui política o econòmica.

Per temes, les informacions d'aquesta tercera variable que completa les dues anteriors es distribueixen així: 32 informacions sobre l'espai social europeu o l'Europa social; 23 sobre decisions comu-

nitàries o iniciatives d'avenços en el sector audiovisual; 17 sobre medi ambient; 14 sobre grup de Trevi, terrorisme, lluita contra la droga; 9 sobre professions liberals unides en el si comunitari; i 16 sobre temes diversos (iniciatives culturals, lluita contra el tabac, passaport únic...).

Aquesta subdivisió per temes de la tercera variable analitzada pot tenir una doble interpretació. La majoria d'informacions parteixen d'iniciatives, decisions, declaracions, d'organismes o persones comunitàries; en conseqüència, la iniciativa de la societat civil europea és encara baixa, com és sabut i com es reflecteix en la informació, especialment per l'escassetat d'iniciatives culturals. Però el fet del domini del tema de l'espai social europeu, així com els avenços en l'audiovisual i en el medi ambient, i també l'emergència de petits temes, com els establiments de lligams entre professions en diversos països dels Dotze, demostra que l'Europa dels ciutadans ja no és solament una expressió poètica, sinó que va adquirint dret informatiu corresponent a les petites passes cap endavant que es van donant.

IV. Periodísticament, la rellevància personal o institucional, la novetat, i la contradicció, són els tres grans criteris de selecció de notícies eurocomunitàries

A partir de l'Acta Única del 1985, que va entrar en vigència el primer de juliol de 1986, i de la seva implícita fixació de la data de 1992 com a darrer any abans de l'inici del mercat únic, el tema eurocomunitari ha anat adquirint progressiu dret d'espai i de tractament en la premsa diària. Tota informació comunitària se situava sobretot a les seccions d'Economia o Internacional. Com s'ha vist, hi ha un progressiu esllavissament cap a també les seccions de Política i de Societat. A la llarga, es produirà amb moltes probabilitats la creació de seccions o subseccions sobre CE o Europa. De moment, però, el contingut del tema a informar marca la secció on s'ha de situar. Més difícil és detectar de què s'informa, o per què s'informa de temes europeus.

Una anàlisi dels títols de les 150 informacions més destacats pel tipus de lletra i número de columnes, duu a les següents conclusions: 63 títols (la majoria de l'apartat polític, però també d'economia, i només una desena de la tercera variable o Europa dels ciutadans) són notícia no per la seva novetat sinó pel que diu algun governant o responsable comunitari, o també perquè es tracta de notícies de

continuitat (expectatives-desenvolupament-síntesi d'importantes reunions comunitàries, com a cas més abundant). Domina, doncs, clarament en un 42 per cent dels títols la prima periodística a la persona o institució. Aquest fet demostra per si mateix que la informació europea és sobretot políticoinstitucional en la consideració del periodista: és a dir, hi ha una prima a la institució o la persona. De fet, la informació política a tots els diaris d'informació general ha anat tradicionalment en aquesta línia: es privilegia la declaració del personatge sobre altres notícies. Quan parla el personatge, és un prestigi per al diari encara que no digui notícies. En aquest sentit, la premsa no seria solament un quart poder com alternativa crítica als altres tres i especialment al polític, sinó un quart poder que acompanya, que consolida els altres, i en aquest cas el poder europeu.

Dels 150 títols, 47 tenen com a dominant una novetat, és a dir, allò que caracteritza tradicionalment la notícia periodística: és allò interessant perquè és nou. Entre aquests 47 títols abunden els de novetats d'acords comunitaris, especialment en el tema d'economia, medi ambient, i mesures cíviques com passaport únic, lluita contra el tabac, etc. És difícil de preveure quina serà l'evolució d'aquest criteri. Difícilment, però, pot superar en nombre l'esmentat primer criteri, tot i que les 150 directives comunitàries que resten a aprovar, així com el ritme fort que prendrà la construcció europea en els tres darrers anys abans del mercat únic pot augmentar molt el nombre de "novetats".

Finalment, 29 títols (la resta o els onze que queden fins a 150 no són classificables en aquests tres criteris), es refereixen a polèmiques o contradiccions, sobretot de tipus polític per diverses concepcions de la construcció europea. El que justifica els títols, i per tant la informació o almenys l'inici d'aquesta, és el debat, la lluita, la contradicció. Curiosament, però, aquests 29 títols representen només el 19 per cent o una cinquena part del total de 150 informacions, quan en la pràctica —com es veurà— el que genera més opinió sobre temes europeus és precisament la contradicció, el debat, amb l'exemple símbol de l'allau d'articles sobre concepcions d'Europa que provocaria en un període anterior a l'analitzat, des de novembre del 88, el discurs de la Thatcher al Col·legi de Bruges.

Aquests apareixen com els tres criteris principals de selecció de notícies eurocomunitàries: la rellevància personal o institucional, la novetat, la contradicció.

V. "El País" i "La Vanguardia" són, dels cinc diaris de Barcelona, els que més informen, de lluny, sobre l'Europa Comunitària

La comptabilització del total de 447 informacions analitzades dóna com a resultat el següent ordre: "El País", 117 informacions; "La Vanguardia", 113; "Avui"; 79; "Diari de Barcelona", 74; "El Periódico", 64. Els dos primers diaris es troben en una franja semblant, i així també els altres tres, tot i que "El Periódico" sembla quedar una mica despenjat quant a informació eurocomunitària.

Amb 230 informacions de més d'una columna en el període febrer-maig del 89, "El País" i "La Vanguardia" contenen el 51'5 per cent del total de 447 informacions. El suplement econòmic dels dissabtes de "La Vanguardia" i el dominical econòmic salmó d'"El País" són una bona plataforma setmanal de temes específics europeus, evidentment de caràcter econòmic. Però no solament s'explica per aquests suplementes el seu domini. Ambdós són diaris amb més espai que els altres, i sembla també clar que han pres una opció de foment de la informació eurocomunitària, més en aquest cas "El País" que "La Vanguardia", com es mostra en la proliferació d'entrevistes i articles d'opinió de tema europeu, a més de presentar més títols de temàtica europea en portada.

Quant a la baixa oferta informativa d'"El Periódico", té relació sens dubte amb l'escassetat d'informacions i títols a més d'una columna, per la seva especial paginació. Tot i així, sorprèn aquesta gran diferència amb "El País" i "La Vanguardia", més explicable, pel seu menor espai, en els casos de l'"Avui" i el "Diari de Barcelona". Tot i així, s'ha de tenir en compte en el cas d'"El Periódico" que són freqüents grans reportatges sobre temes econòmics o civils europeus, i en aquesta mostra els reportatges són comptabilitzats com una sola informació, malgrat que tinguin diversos títols i requadres.

VI. Cada dia apareix, com a promig, en cada diari de Barcelona, una informació eurocomunitària destacada

Afegint a les 447 informacions ja relacionades les 134 referents a Catalunya (veure l'apartat IX), el total de 581 informacions dóna com a mitjana per als 120 dies de l'1 de febrer al 31 de maig, quasi una informació diària eurocomunitària en cada un dels cinc diaris d'informació general de Barcelona, publicada de manera destacada, és a dir, a més d'una columna d'espai.

És de preveure que aquesta mitjana augmenti, a causa de la

dinàmica del cada dia més proper mercat únic. De fet, augmentaria ja en 30 o 40 informacions si en la mostra analitzada hi hagués hagut una cimera europea.

VII. Cada dos dies, com a mitjana, es publica en un diari de la ciutat de Barcelona un article de tema europeu

En el mateix període febrer-maig del 89, es comptabilitzen 66 articles d'opinió sobre temes europeus en els cinc diaris d'informació general de Barcelona, amb clar predomini, de nou, d'"El País" i de "La Vanguardia", 38 articles el primer i 22 el segon, és a dir, entre els dos el 75 per cent de l'opinió dels cinc diaris sobre temes europeus. Es comptabilitzen solament els articles que no són fixos, sinó de col·laboradors ocasionals. Aquest nombre de 66 correspon, en els 120 dies de la mostra, a una mitjana d'un article sobre temes europeus cada dos dies en un dels cinc diaris barcelonins. En relació amb les 581 informacions esmentades en el punt anterior, els 66 articles suposarien un 10 per cent respecte de la informació. Si s'hi afegissin els articles de col·laboradors fixes de diaris sobre temes europeus d'opinió, la relació informació-opinió giraria en torn del 12 per cent. Si s'hi afegixen els 20 articles d'opinió sobre tema Catalunya-Europa comunitària (com s'analitza el punt IX), s'arribaria al 14 per cent. Tot i així, es pot considerar que l'opinió "europea" és encara massa baixa en relació amb la informació "europea".

Per temes, les qüestions polítiques dominen lleugerament sobre les econòmiques: 24 articles d'opinió són dedicats a la construcció política europea (polèmica generada pel principi intocable de "sobirania nacional" de la Thatcher, el posicionament de la RFA entre est-oest, i la "casa comuna europea", són els tres temes dominants); 17 articles són dedicats al mercat únic (sobretot a la unió monetària amb 11 articles, però també a aspectes sectorials, fronterers, i altres del mercat únic en general); 10 articles són dedicats a l'espai social europeu; 6, al futur de l'Europarlament amb clar pronunciament sobre la necessitat del seu caràcter constituent; 5 a l'Europa de les regions, i els altres 4 a temes culturals.

El caràcter general de l'opinió és el seu pro-europeïsm, l'opció dels autors (més professors i intel·lectuals que no pas polítics, fet interessant per tal de comprovar com en temes europeus hi ha un sector de la societat civil que s'expressa) en favor de la unitat política i l'aprofondiment de la construcció europea.

VIII. Els cinc grans temes informatius i d'opinió en la construcció europea són: unió monetària, fortalesa econòmica proteccionista, unitat política, casa comuna europea, i espai social europeu

Del conjunt de les 581 informacions i 86 articles d'opinió, es desprenen una sèrie de temes que apareixen insistentement quan la premsa aborda la realitat i el procés de construcció europea. En els quatre mesos analitzats, aquests són els principals temes: en el tema econòmic, el mercat únic i dins d'aquest la concepció d'Europa com a fortalesa econòmica proteccionista o oberta, i especialment la unió monetària; en el tema polític, la necessitat d'avançar cap a una nova forma superior política europea, i la "casa comuna europea"; en el tema de l'Europa dels ciutadans, l'espai social europeu.

És interessant de comprovar com els apartats o subvariables — dins de les tres enunciades en els punts I, II i III— que tenen més nombre d'informacions, generen també més nombre d'opinió. Hi ha pràcticament una coincidència en aquests cinc grans temes en informació i en opinió: en la primera variable, els dos principals apartats o subvariables són la informació sobre unió monetària i la informació sobre Europa com a fortalesa proteccionista, amb 62 i 52 informacions respectivament, i amb 17 articles d'opinió; en la segona variable, les declaracions-reunions polítiques i les relacions exteriors especialment amb l'Est, amb 45 i 43 informacions respectivament, tenen 24 articles d'opinió sobre aquesta temàtica; i en la tercera variable, l'espai social europeu, amb 32 informacions i 11 articles d'opinió, domina sobre altres aspectes.

Caldria veure fins a quin punt aquests cinc grans temes són percebuts pels ciutadans, pels lectors de diaris, clarament i intel·ligiblement. Pot deduir-se, però, que la insistència informativa i d'opinió en aquests temes ofereix una possibilitat, per part dels responsables europeus, d'activar la construcció europea a través del llançament de grans temes de prospectiva futura i de debat. Els cinc temes esmentats tenen la virtualitat d'haver donat gran ressò informatiu i d'opinió a eixos de futur fonamentals per a la construcció europea.

IX. El 23 per cent de totes les informacions eurocomunitàries se centren en el tema de relacions Catalunya-CE

A part de les 447 informacions eurocomunitàries, s'han comptabilitzat separadament totes les informacions referents a les relacions Catalunya-Europa comunitària. Són en total 134 informacions, com

s'ha esmentat, és a dir, el 23 per cent del total de 581 informacions, xifra que demostra un cert protagonisme de la informació catalano-europea, quasi una quarta part del total d'informacions. Paral·lelament, es comptabilitzen 20 articles d'opinió sobre tema catalano-europeu, també esmentats abans. Afegits als 66 articles d'opinió esmentats, aquests 20 suposen un 22 per cent, és a dir, continua la proporció de quasi una quarta part.

Les 134 informacions catalano-europees es subdivideixen així: 41 sobre temes de relació dels Jocs Olímpics del 92 amb l'Europa comunitària (viatges de l'alcalde a Brussel·les, ajuts comunitaris previstos, relacions amb Albertville en el marc comunitari, potenciació d'uns Jocs Olímpics europeus,...); 33 sobre actes o activitats europeïstes organitzats a Barcelona (congrés d'eurociutats, del Moviment Europeu, de metges europeus, de demòcrata-cristians, activitats de Patronat Català i altres entitats,...); 24 sobre la llengua catalana a Europa (programa Lingua, Europarlament..., tenint però en compte que el debat electoral sobre el català va ser més tard de la mostra analitzada, ja que es va produir a primers de juny); 22 sobre ajuts econòmics de la CE a Catalunya (Can Tunis, Delta de l'Ebre, Palau Güell, informacions sobre desequilibris territorials en les que s'inclou Catalunya,...); i 14 temes diversos.

Destaca la informació relacionada amb els Jocs Olímpics, l'altre gran fet del 92 junt amb el mercat únic, tot i que en el conjunt d'informacions olímpiques (veure el següent punt, X), el tema europeu és ben escàs, ja que representa només un 6 per cent del total d'informacions. D'aquesta subdivisió, però, interessa ressenyar sobretot el ressò que tenen els actes o activitats europeïstes a Catalunya, que és el segon tema en ordre de nombre d'informacions. En tercer lloc, el tema de la llengua, que lògicament és i serà capdavanter en la informació europea als diaris de Barcelona. També és interessant de comprovar la penetració que suposa la CE en la vida ciutadana a través de la informació d'ajuts econòmics concrets.

El total de 134 informacions suposa que com a mitjana cada dia apareix en almenys un diari de Barcelona una notícia o informació de relacions de Catalunya amb l'Europa comunitària. Per diaris, el nombre d'informacions dóna el següent ordre: "Avui", 31 informacions; "Diari de Barcelona", 28; "La Vanguardia" i "El País", 27 informacions cada un; i "El Periódico", 21 informacions. Queda clar doncs que els dos diaris en català informen més, si bé els altres dos es mouen en una franja semblant, i es confirma de nou que "El Periódico" també en aquest tema és el diari que ofereix menys

nombre d'informacions.

Quant a l'opinió, s'han comptabilitzat 20 articles de tema catalano-europeu, que afegits als 66 anteriors (de tema europeu en general) suposen que un 22 per cent de l'opinió europea en els diaris de Barcelona és sobre temes eurocatalans, quasi el mateix percentatge que en la relació informació eurocatalana amb informació europea en general. Sobre les 134 informacions, els 20 articles d'opinió suposen un 12 per cent d'opinió respecte de la informació, dos punts percentuals per damunt del 10 per cent indicat (punt VII) en la relació opinió-informació de les 447 informacions abans analitzades.

Per temes, domina en els articles d'opinió, amb dotze articles, el de la relació de nacionalismes o regió amb el marc de la nova Europa, i els vuit restants estan dedicats a eurociutats, Jocs Olímpics, i temes culturals. Per diaris, l'"Avui" publica 7 articles; el "Diari de Barcelona", 5; "La Vanguardia", 4, i "El Periódico" i "El País", 2 cada un. De nou l'"Avui" encapçala la preocupació—tant en informació com en opinió— dels temes europeus relacionats amb Catalunya.

Tres conclusions principals es desprenen d'aquesta anàlisi de la informació i opinió eurocatalanes als cinc diaris de Barcelona: primera, que per fomentar la consciència europea a Catalunya poden ser molt útils l'organització d'activitats específiques (cursos,...) i actes o simposis, ja que tenen bastant ressò a la premsa; segona, que la plataforma de la llengua catalana és i pot ser encara durant molt temps una bona via per fomentar a Catalunya la mateixa consciència europea; tercera, que l'opinió sobre temes europeus relacionats amb Catalunya és encara escassa, especialment en els tres diaris de més tiratge ("La Vanguardia", "El Periódico", "El País"), amb només 8 dels 20 articles ressenyats, o només el 5 per cent d'opinió en relació amb el nombre de les 134 informacions i els 20 articles d'opinió.

X. La informació sobre els Jocs Olímpics i temes relacionats és pràcticament igual a la informació eurocomunitària en els cinc diaris de Barcelona

Aquesta desena i darrera conclusió es fonamenta en les dades d'aquest treball i en les d'un altre treball, segons el qual en el mateix període de temps, febrer-maig 89, han aparegut en els cinc diaris d'informació general de Barcelona 565 informacions sobre els Jocs Olímpics i temes relacionats (656 informacions si es compten els dos diaris esportius), pràcticament, doncs, la mateixa quantitat que les 581 informacions aquí relacionades. (Per Jocs Olímpics i temes relacionats s'entén no solament l'organització dels Jocs, les rela-

cions COOB-CIO, i les obres d'infraestructura directament relacionades amb els Jocs, sinó també totes les informacions urbanístiques de Barcelona, pràcticament totes relacionades amb la dinàmica dels Jocs).

Des del punt de vista de l'opinió, però, abunda més aquesta en el tema europeu que en el tema olímpic. En aquest; només es comptabilitzen 44 articles d'opinió, un 7 per cent en relació amb el nombre d'informacions, mentre que els 86 articles d'opinió de tema europeu representen respecte de les 581 informacions el 13 per cent.

Curiosament, quasi coincideix el percentatge de la primera variable del treball "olímpic" (obres relacionades directament i indirectament amb els Jocs), el 45 per cent (o 299) del total de 656 informacions (inclosos els dos diaris esportius de Barcelona), amb el 47 per cent d'informacions de tipus econòmic sobre Europa (210 de 447 informacions). En la segona variable, temes relatius a l'organització dels Jocs, s'hi compten el 34 per cent o 213 informacions del total de 656, mentre que en el tema europeu són, en la segona variable, de tema polític, el 27 per cent o 121 en total de 447 informacions. En la tercera variable "olímpica", de temes diversos (temes culturals, relació dels Jocs i dels seus protagonistes amb l'Europa comunitària, Comitè Olímpic Català, etc.), hi ha el 21 per cent (o 144 informacions del total de 656), mentre que en el tema europeu, la tercera variable o Europa dels ciutadans compta amb el 25 per cent (116 del total de 447) informacions.

Sense necessitat de forçar conclusions, la comparació és bona en el sentit que demostra com el tema econòmic domina encara més en el tema europeu que el de les obres d'infraestructura i urbanes en el tema olímpic. En els dos casos, hi ha un excés: domina massa en el tema europeu la qüestió econòmica, i massa en el procés cap als Jocs la qüestió de les obres. Però en ambdós casos, és ben previsible una evolució cap a més informació política en el cas eurocomunitari, i esportiva i d'organització dels Jocs en el cas olímpic.

En nombre d'informacions per diari, és absolut en el camp olímpic el liderat de "La Vanguardia", amb 168 informacions, seguit per "El Periódico" (107), "Avui" (106), "Diari de Barcelona" (93), i "El País" (91). En el tema europeu, el primer i l'últim d'aquest ranking estan, en canvi, igualats.

Periodísticament, els criteris de selecció de notícies en la informació olímpica són per ordre el conflicte, la novetat, i la rellevància institucional o personal. Aquest tercer factor és en canvi el primer en la informació europea, com s'ha vist.

La informació "olímpica" és, en la mostra dels quatre mesos analitzats, altament conflictiva: un 33 per cent dels títols de les 656 informacions informen sobre un conflicte. La informació europea ho és menys, i és també com s'ha vist més potent en generar articles d'opinió. Però ambdues informacions sobre els dos grans temes del 92 pateixen com s'ha vist del desequilibri de massa prioritat a les obres en el cas olímpic, i massa prioritat al factor econòmic en el cas europeu.

Si en aquell treball "olímpic" es definien els Jocs com a un fenomen sobretot urbà, després de poder polític, i finalment com a fenomen esportiu, en aquest, en concloure, es fixa el retrat de la construcció europea com a un fenomen fonamentalment econòmic, però en el que els aspectes polítics i de ciutadania es troben en procés de creixement.